

אחים ואחוה

"מי יתנף באח לי"

ברכה ראשונה

כל אחד יציג את האחים שלו בשמם ועל פי הסדר שלהם במשפחה. לאחר מכן אפשר להשלים את המשפט: אחד האחים שיוצא לי לחשוב עליו הרבה הוא...

לימוד

משלי פרק יז פסוק יז

בְּכֹל עֵת אֲהַב הָרַע, וְאָח לְצָרָה יוֹלֵד.

רש"י משלי פרק יז פסוק יז

'בְּכֹל עֵת אֲהַב הָרַע' - לעולם הווי אוהב רעים לקנות אוהבים. 'וְאָח לְצָרָה יוֹלֵד' - לעת הצרה יולד לך הרע באח לעזור לך ולהשתתף בצרתך.

מצודת דוד משלי פרק יז פסוק יז

'אוהב הרע' - ר"ל אהבת הרעים היא בכל עת בין ביום טובה בין בעת צרה, אבל אהבת האח אינה תמידה כ"כ ורק בבוא צרה על אחיו אז ישוב להשתדל בו כי עצמו ובשרו הוא, וא"כ הרי הוא כאילו האח נולד לתועלת וצרה.

❖ תנו דעתכם על היחס בין רש"י למצודת דוד. כיצד רואה המצודת דוד את יחס האח לעומת יחס הרע?

❖ האם ועם מי אתם מזדהים, או לא מזדהים?..

*

שמות פרק ד פסוקים י-טז

ויאמר משה אל ה' בי א-דנאי, לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשם גם מאז דברך אל עבדך כי כבוד פה וכבוד לשון אנכי. ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי ה'. ועתה לך ואנכי אהיה עם פיה [..] ויאמר בי א-דנאי שלח נא ביד תשלח. ויחר אף ה' במשה ויאמר - הלא אהרן אחיך הלוי, ידעתי כי דבר ידבר הוא, וגם הנה הוא יצא לקראתך וראף ושםח בלבו. ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיה ועם פיהו.

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה ג

'וַיִּדְעֵתִי כִּי יִדְבֵר יְדִבֵּר הוּא', לפי שאמרת לא איש דברים אנכי לכך דבר ידבר הוא; ומה שאתה סבור שהוא מיצר, לא כן, אלא שְׁמַח, שנאמר 'וְרָאָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ', א"ר שמעון ב"ר יוסי: הלב ששמח בגדולת אחיו, ילבש אורים ותומים שנאמר (שמות כח) 'והיו על לב אהרן'.

רש"י שמות פרק ד

הנה הוא יצא לקראתך - כשתלך למצרים. וראך ושמח בלבו - לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה. ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב.

❖ לפי מדרש חז"ל ולפי רש"י, ממה חשש משה?

❖ האם חשש זה מובן בעיניכם? האם גם אתם יכולים לחוות משהו מעין זה, כשאח או אחות 'עולים לגדולה'..?

*

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה ה

'ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה' הדא הוא דכתיב 'מי יתנך כאח לי' (שיר השירים), באיזה אח הכתוב מדבר? אם תאמר בקין והא כתיב (בראשית ד) 'ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגו', אם תאמר כישמעאל ליצחק הא גרסינן ישמעאל שונא ליצחק, אם תאמר כעשו ליעקב הא כתיב (בראשית כז) 'וישטם עשו את יעקב', אם תאמר כאחי יוסף והכתיב (בראשית לז) 'וישנאו אותו', וכתיב 'ויקנאו בו אחיו'. אלא כיוסף לבנימן, 'יונק שדי אמי', כמשה לאהרן שנאמר 'וילך ויפגשו בהר הא-להים וישק לו' [...]. אמר רבי פנחס מעשה היה באח ובאחות שהיה אחד מהם בגוש חלב ואחד מהן בבית מרון, נפלה דליקה בביתו של גוש חלב באתה אחותו מבית מרון ונפלה עליו והיתה מחבתו ומנשקתו אמרה לו איני מרגלת לבא אליך אלא פחדתי דהוית אחי באננקי ופלטת ממנה. (שיר השירים ח) 'אמצאך בחוץ אשקך', באיזה חוץ? במדבר, מקום שנשקו אחים זה לזה, משה ואהרן.

אוצר המדרשים (אייזנשטיין) אהרן עמוד 12

[דבר אחר] זה הוא שאמר הכתוב 'הִנֵּה מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים שְׁבֵת אַחִים גַּם יָחַד', וכן אתה מוצא שלא היו מעולם אחים מחבבין זה לזה כמשה ואהרן שנאמר אלה תולדות אהרן ומשה וגו'... מלמד שרובן של אחים שונאים זה את זה - קין שונא את הבל שנאמר 'ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו', וישמעאל שונא ליצחק שנאמר 'ותרא שרה את בן הגר המצרית מצחק וגו', וְעָשׂו שונא ליעקב שנאמר 'ויאמר עשו בלבו יקרבו וגו' [...] [מלמד שאחים שונאים] זה לזה, אבל משה ואהרן מחבבין זה לזה ואוהבין זה לזה, ושניהם גדולים ושניהם שוים, ממה שקרינו בענין 'ואלה תולדות אהרן ומשה'.

- ❖ מה דעתכם על תיאור המדרשים ש'רובן של אחים שונאים זה את זה?' האם אכן אהבת אחים היא דבר נדיר?
האם אכן יש משהו 'טבעי' כביכול בשנאה או מתח בין אחים? דברו ביניכם..
- ❖ נסו להיזכר ברגע דומה לסיפור על האח והאחות בסוף המדרש. אם היה לכם משהו כזה, ביחס לאחד האחים או אחת האחיות..
ספרו זה לזה את הסיפור, ומה הרגשתם אז.

*

ספר חסידיים (מרגליות) סימן שמג

כתיב (תהילים קל"ג א') 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד'. אחים גם בגימטריא בנים, ר"ל שני אחים או אב ובניו כשהם בקטנות ובכעס וכן הרב לתלמידיו אף על פי שילמדו תורה ממנו - כיון שמתקוטטים יחדיו מוטב שלא יהיו יחדיו מפני שמצער, ואל תאמר דוקא מפני שהאב מצטער והרב מצטער אלא אפי' הבן מצטער ע"י האב מוטב שייפרדו כיון שאינן יכולים לסבול יחד.

- ❖ מה דעתכם על דברי ספר חסידיים? האם אכן נכון לעיתים להיפרד זה מזה, לפחות לתקופה?..
- ❖ האם עובר לכם בראש יתרון כלשהו לכך שאתם לא נמצאים יום-יום על ידי אחיכם ואחיותיכם? או דווקא להיפך, שאתם רואים בזה סוג של חיסרון?..

הילוך

כל אחד יכתוב מכתב אל אחד מאחיו/אחיותיו.

פתחו את המכתב כך: היום בחבורה, למדנו ודיברנו בינינו על יחסי אחים ואחיות. בעקבות כך...

אפשר להוסיף משפט פותח נוסף: בעקבות כך, עלו לי כמה תובנות או הרגשות שרציתי להניח בפניך / בפנייך...